

Bodø, 8. september 1993

Med forbehold om endringer

Statsminister Gro Harlem Brundtland

TRYGGHET FOR FRAMTIDA

Det vi nettopp har sett viser oss hvordan arbeidsledighet virker i menneskers hverdag. Arbeidsledighet er farlig for den som rammes. Vi vet hvor ødeleggende det kan være - slik stykket beskrev det for oss. Og mest alvorlig er det for unge mennesker som ikke får brukt sine krefter og sin utdanning, fordi de ikke får jobb.

Men høy arbeidsledighet rammer oss alle. Det er å sløse med det viktigste vi har: Menneskenes innsatsvilje. Når mange går ledige blir det skapt mindre - og vi får mindre til å løse alle de andre viktige oppgavene.

Derfor har kampen mot arbeidsledigheten vært vår viktigste oppgave de siste årene. Da må vi satse på solidaritet, på felles ansvar og på politisk styring. Etter flere vanskelige år og tunge løft ser vi nå mange gode resultater. Renta er gått ned. Prisstigningen er lav. Ledigheten øker ikke lenger - i motsetning til i nesten alle

andre land. Fra flere og flere bransjer kommer nå meldinger om at det begynner å gå bedre.

Norge er på rett vei. Nå gjelder det å holde stø kurs. Vi har mye å tape. Det vi kan tape, er den historiske sjansen til å få ledigheten ned før den biter seg fast på et altfor høyt nivå. Den muligheten må vi nå ikke skusle bort ved dette valget. Vi må ikke begi oss inn i nye eksperimenter!

Ved åpningen av denne valgkampen henvendte jeg meg direkte til velgerne. Det er dere som avgjør hvem som skal styre de neste fire årene. Det spørsmålet alle må stille seg er dette: Hva slags regjering skal dette landet ha? Ønsker du en regjering som vil bekjempe ledigheten og styrke velferdssamfunnet gjennom Arbeiderpartiets solidaritetspolitikk - eller tar du sjansen på nye eksperimenter med Høyre i førersetet?

Vi satte fram syv punkter som vi ba om tilslutning til. Hvilket svar har vi fått fra de andre partiene? Først sa Senterpartiet at de ikke ville svare. Så svarte de med å fremme sitt eget regjeringsprogram og sin egen statsministerkandidat. SV har svart at de vil samarbeide - om det å endre Arbeiderpartiets politikk. Så skiftet de linje og begynte igjen med sin ensidige kritikk av Arbeiderpartiet, som er det vi har opplevd gjennom disse krevende åra.

Ved innspurten av denne valgkampen vil jeg igjen henvende meg direkte til dem som skal ta valget: Nå er det viktig at dere gir Arbeiderpartiet styrke. Det er da vi best kan sikre stø kurs. Egentlig er det enkelt: Det er når velgerne støtter Arbeiderpartiet at vi kan få gjennomført Arbeiderpartiets politikk!

Vi har hatt medvind i denne valgkampen. Meningsmålingene forteller om stor framgang - ikke minst her i Nordland og Nord-Norge. Men fortsatt er det mange - nesten en av tre - som sitter på gjerdet og ikke har bestemt seg. Valget er slett ikke avgjort. Disse siste dagene kan være helt avgjørende. Nå må alle som ønsker at Arbeiderpartiet fortsatt skal lede utviklingen stå på - og få enda flere med seg fram til valgurnene.

For det er ikke slik at Arbeiderpartiet vil regjere uansett. Vi kan bare ta ansvar hvis vi får oppslutning om en politikk som vi kan ta ansvaret for!

Hva er så alternativet? Det er usikkerhet og uklarhet om kursen. Og ny usikkerhet om norsk økonomi kan igjen bety økte renter. For - jobben er ikke gjort. Vi ser ny usikkerhet i andre land, med valutauro og økende ledighet. Siden 1990 har den internasjonale økonomien vært inne i det sterkeste

tilbakeslaget siden andre verdenskrig. Vi får ingen drahjelp fra utlandet. Tvert imot, vi må forsatt kjempe i motvind. Da er det enda viktigere hva vi gjør her hjemme, hva vi sammen får til.

La meg minne om en ting: Hver gang det er blitt borgerlig flertall ved Stortingsvalget etter krigen, så har også Høyre inntatt regjeringskontorene. Hver gang, i 1965, i 1969, i 1981, i 1985 og i 1989. Slikt glemmes så altfor lett. Arbeiderpartiet måtte overta, gang etter gang - fordi de borgerlige ga opp og kastet kortene. Da er det grunn til å spørre: Skal vi ikke holde stø kurs ? Nå, når resultatene virkelig begynner å vise seg? Skal vi ikke ta vare på det vi sammen har klart å skape, i disse vanskelige årene?

For svaret nå; det er ikke store nedskjæringer på statsbudsjettet, slik Høyre vil. Høyre hevder at vi velter en stor gjeldsbyrde på kommende generasjoner og bruker dette som argument for nedskjæringer og for skattelettelser.

Derfor har jeg lyst til å sitere en kommentar i Nationen tidligere denne uka, med adresse til Høyre og Fremskrittspartiet:

"Det er et paradoks at de partier som er minst opptatt av rettferdig fordeling, har fått slik omsorg for rettferdighet mellom generasjoner."

Den største byrden vi kan legge på våre barn og barnebarn er et samfunn med høy arbeidsledighet og dårlig miljø.

I Regjeringens Langtidsprogram tok vi opp spørsmålet om rettferdighet mellom generasjonene. Her gjelder det både økonomiske og moralske problemer. Her nytter det ikke verken med lettvinte eller kortsiktige løsninger.

Solidariteten i Arbeiderpartiets solidaritetsalternativ gjelder både forholdet mellom oss som i dag er voksne og mellom oss og våre barn og barnebarn.

Det er faktisk slik i dag at Norge som nasjon bruker mindre enn vi tjener. Men det er riktig at det er underskudd på statsbudsjettet. Hvorfor er det det? Jo, fordi vi bruker penger på å investere - i bedre utdanning for de unge, i bedre veier og jernbane, i bedre miljø. Og - vi bruker midler på å bedre helsetjenestene, eldreomsorgen og omsorgen for våre barn. De to siste årene er det blitt 44 nye arbeidsplasser - hver eneste dag - i helsevesenet, i eldreomsorgen, i skoler og på universiteter.

Dette gjør vi for å få ledigheten ned og for å styrke grunnlaget for velferden. Vi investerer for framtida - for våre barn og barnebarn. Det er også slik vi kan få underskuddet på statsbudsjettet nedover, ved å følge arbeidslinjen, at vi blir flere som er med og skaper det vi

skal bruke.

Vi har tatt mål av oss til å klare jobben: Vi må få ned arbeidsledigheten og vi må få bort underskuddet på statsbudsjettet. Gjennom det nære samarbeidet med fagbevegelsen har vi lyktes i vårt dobbelte grep: Å bruke staten aktivt til å styre og stimulere økonomien - samtidig som vi har brakt kostnadene ned. Det har gjort det mulig å få til en kraftig forbedring av næringslivets arbeidsvilkår, samtidig som vi har kunnet gjennomføre store reformer på mange områder, unngå angrepene på viktige velferdsordninger og hatt rom for økt reallønn de siste åra. Nå må vi ikke en gang til slippe Høyre til. Nå må vi holde stø kurs!

Det er jo Høyres opplegg som vil sende store ubetalte regninger til våre barn og barnebarn. Partiets mål er å skjære kraftig ned på de offentlige budsjettene. Nå sa partilederen i TV-utspørringen at de skulle bruke 10-12 år på dette målet - som er å redusere statsbudsjettet med 100 milliarder. Det betyr 10-12 milliarder i kutt hvert eneste år fram til år 2002. I år har Høyre forslått kutt på 12 milliarder - bl.a. 1 milliard mindre til kommunene. Ja, det ville jo rammet nettopp eldreomsorgen, helsetjenestene, skolene og barnehageutbyggingen. Og det skal de gjøre for å få rom til skattelettelse til dem som har mest.

Dette kan ikke partiet vri seg unna. Selv om partilederen i denne valgkampen har forsøkt å sminke budskapet. I Stortinget og i sitt 100-dagers program het det at en Høyre-regjering vil "foreslå nullvekst i kommune-sektorens inntektsramme for 1994". I debatten med meg i fjernsyn og radio sa Kaci Kullman Five plutselig at partiet gikk inn for nullvekst i de statlige overføringene. Men så seint som i statsbudsjettet for i år mente Høyre det var betenkelig at kommunene fikk inntektsvekst.

Midt i valgkampen - skjønnte Høyres leder at det ikke er populært å svekke kommunenes økonomi, fordi det vil gå ut over eldreomsorgen, helsetjenestene, barnehageutbyggingen og skolen. Det er det samme Carl I. Hagen har sett når han her om dagen på timen tok avstand fra sitt eget partis program gjennom 20 år.

Valgkampen har ellers vært preget av et Høyre som har rettet sterke og til dels usaklige angrep på Arbeiderpartiet.

Høyre har i valgkampen prøvd å feilinformere om saker som Høyre tror kan trekke velgere bort fra Arbeiderpartiet. Skjemaet om boligtaksering er det verste eksemplet, og mange mennesker er blitt skremt.

Men det er ingen grunn til å la seg skremme.

Skattereformen som gjelder fra 1992 innebar at boligskatten gikk ned med 200 millioner kroner! Boligen blir skattet mildere i dag enn da Høyre selv satt ved makten!

Høyre prøver også å gjøre pensjonistene urolige ved å spre vrengebilder av vårt forslag om å øke skatten på de høyeste formuer. Men pensjonister flest vil ikke få noen økning i formuesskatten med Arbeiderpartiets forslag. Formuene er skjevt fordelt i vårt land, og det finnes også pensjonister som har høye formuer. Men for at pensjonister skal få noen økning i formuesskatten, må de ha en nettoformue på rundt 330.000 kroner og høyere. Og det har de færreste, for boligen er svært lavt taksert. Det står det ingenting om i Høyres brosjyrer.

Så er det partiets påstander om vår kriminalpolitikk. I en annonse denne uka kommer Høyre med en serie uriktige påstander og et vrengebilde av Arbeiderpartiets politikk. I TV-utspørringen mandag beklaget Høyres leder det ene punktet, men det var ikke bare en feil i annonsen - det var fem.

Faktum er at siden Arbeiderpartiet overtok ansvaret i 1986 er justissektoren styrket. Antall stillinger i politi og lensmannsetaten har økt med ca 1.500.

Det er blitt sagt at miljøpolitikken er glemt i valgkampen. Nei, glemmer den - det gjør vi ikke. Vi står overfor store utfordringer også når det gjelder å ta vare på miljøet. Men nettopp det at vi er inne på et godt spor når det gjelder miljøpolitikken, er nok årsaken til at debatten her ikke har vært særlig opphetet.

Arbeiderpartiet har da også gode resultater å vise til. Vi er kommet enda lengre enn det vi har forpliktet oss til internasjonalt:

- Svovelutslippene er redusert med 70%
- CO₂-utslippene har gått ned med 5 % siden 1990.
- Blyinnholdet i lufta er sunket med 33 % på tre år.
- Utslippene av NO_x går nedover.
- Utslippene av miljøgifter fra industrien er sterkt redusert.
- Forbruket av ozon-nedbrytende KFK-gasser er redusert med 66% siden 1986.

Jeg besøkte tidligere i dag Hålogaland Ressursselskap, som eies av 12 kommuner i nordre Nordland og søndre Troms. Her har vi både et godt eksempel på interkommunalt samarbeid og et eksempel på hvilke muligheter vi har i å utnytte de ressursene som finnes i avfallet. Vi må redusere avfallsmengden, og samtidig utnytte det avfallet vi produserer på en bedre måte.

Slik kan vi også spare energi - og få ned forurensningene.

Samlet sett er det liten tvil om at vi fører en miljøpolitikk som gjør at vi kan se den unge generasjon i øynene. Vi må ha rot i det nære. Ta ansvar for oss selv og våre egne handlinger. Vi har rett til å bruke naturen, men ikke lengre enn at også framtidige generasjoner har den samme rett.

Noen har lagt vekt på at stortingsvalget er et EF-valg. Men det er jo ikke riktig. Det er det nå flere og flere som blir klar over. Det er ikke Stortingsvalget som er stoppestedet for EF-debatten. Det er det folkeavstemningen som er.

Og da er det hver eneste en av dere, som skal være med på å avgjøre den saken. Det er folkeavstemningen som skal avgjøre, slik det var i 1972. Dette er den demokratiske fremgangsmåten; slik det store, store flertallet i Norge vil ha den gjennomført.

Det er derfor ikke Arbeiderpartiet som tukler med spillereglene, men de partiene som ikke lenger står på den linjen at det er folkeavstemningen som må avgjøre saken.

I Hammerfest, sist lørdag - da jeg møtte representanter

for fiskerne i Finnmark - kom selvsagt EF-forhandlingene til å stå i forgrunnen. Hva kan vi oppnå i forhandlingene, ville de vite, når det gjelder forvaltningen av ressursene, kontrollen på fangstfeltene, og fordelingen av kvotene.

Og dere kjenner de norske kravene; at vi må kunne fortsette med en bærekraftig forvaltning av bestandene, at kontrollen på feltene må skjerpes, og at historiske rettigheter må legges til grunn.

Så er det noen som mener at uansett avtale kan vi aldri være trygge på hva fremtiden vil bringe, og "da kan vi jo ikke melde oss ut igjen" som en sa det. Da var jeg nødt til å protestere.

For her snakker vi om et samarbeid mellom selvstendige nasjoner. Ethvert land blir medlem av EF på et fritt og selvstendig grunnlag. Da blir det også landenes egen beslutning å melde seg ut, hvis det skulle skje at vitale interesser i ettertid blir satt til side av andre land.

Arbeiderpartiets landsmøte sa ja til å søke om medlemskap i EF, fordi vi mente at Norge vil være best tjent med et medlemskap. Men vi søker ikke om medlemskap fordi EF skal være akkurat slik EF er i dag. Ingen nasjon har tapt økonomisk på å bli medlem i EF - ingen nasjon har måttet oppgi kontroll og

styring over egen ressurs for å bli medlem. Slik må det også bli med Norge.

Mange er skeptiske, mange er negative til et norsk medlemskap. Likevel er det stor oppslutning i den norske befolkningen om Arbeiderpartiets og Regjeringens linje;

- at det var riktig å søke,
- at vi må forhandle,
- at vi må finne ut hvilket resultat vi kan få,
- og la folket avgjøre saken i en folkeavstemning.

Det er bare ved å få EF til å vise kortene gjennom forhandlinger at vi kan få svaret på om Norge samlet sett er velkommen i EF; på et holdbart og skikkelig grunnlag.

Derfor er vi i forhandlinger; derfor skal vi stå på for å ivareta vitale norske interesser - i fiskerisektoren, for landbruket vårt og distriktene, for råderetten over energiresursene, og for Norges ambisjon om å være pådriver og brobygger for miljø, for fred og for internasjonalt samarbeid.

Og jeg har sagt det før; får vi ikke et resultat som Regjeringen kan anbefale for det norske folk, for distriktene,

for primærnæringene; ja, så har vi ikke et resultat vi vil gå ut og slåss for.

Tidligere i valgkampen ble jeg spurt om hvordan jeg vil tolke de Arbeiderparti-stemmene som vil komme den 13.september. Vil jeg tolke de stemmene som et ja til norsk EF-medlemskap?

Nei, selvfølgelig ikke. For det stortingsvalget går ut på for oss; det er å be om støtte til å gjennomføre Arbeiderpartiets program i de neste fire år.

Og vi har gjort det helt klart vi; at det er folkeavstemningen som avgjør den saken. Det er forhandlingsresultatet, som svært mange mennesker er interessert i å se hvordan blir, som folk skal ta stilling til.

Og vi vet at det er mange medlemmer av Arbeiderpartiet, også på våre stortingslister, som ikke sier ja til medlemskap. En stemme til Arbeiderpartiet ved dette valget, er en stemme til en Arbeiderparti-regjering. Da kan du være ja, tja, nei eller!.... t'nei til EF.

Vårt land, og særlig den nord-norske landsdelen, har vært

gjennom en vanskelig tid. Vanskene må vi overvinne selv, det er ingen andre som hjelper oss. Skal vi trygge bosettingen og velferden må vi ha bedrifter som klarer seg. Slik er det enten bedriftene ligger i Oslo, Bodø eller Vadsø. Men skal vi lykkes, må det føres en offensiv næringspolitikk.

Vi har muligheter i dette landet, og ikke minst i denne landsdelen. Tenk bare på fisken, naturen, folkene som bor her, den stadig bedre samferdselen, det som nå skjer i Russland. Det skorter ikke på muligheter. Men de kan bare bli til virkelighet gjennom systematisk arbeid og politisk styring.

Det er hva vi vil; styre slik at det blir stadig bedre grunnlag for å drive næringsvirksomhet i landsdelen. Og så vil vi satse; særlig på fiskeriene, reiselivet og de mulighetene som nå åpner seg i Barentsregionen.

Fiskebestandene må forvaltes med vett og forstand. Derfor har vi hatt strenge reguleringer; derfor må vi ha sterk kontroll av at kvotene holdes; derfor var det at vi f.eks. stengte fisket i et område av Barentshavet nylig, for å hindre rovfiske på ungfisken.

Vårt mål, og vår politikk er at det er kystsamfunnene som skal ha fortrinnet til disse mulighetene; det er de mest

fiskeriavhengige områdene som skal prioriteres i fiskeripolitikken. Derfor mener vi at retten til å drive fiske må bygge på bruksrett, ikke privat eiendomsrett. Og derfor gikk vi mot omsettelige kvoter.

Det samlede fiskerimiljøet i Norge har store framtidsmuligheter. Da tenker jeg selvsagt også på oppdrettsanleggene, som det er gode forutsetninger for i Nord-Norge.

Oljevirksomheten betyr mye for Norge. Etterhvert som teknologi og sikkerhet stadig forbedres, kan virksomheten trekkes nordover. Funnet av Nornefeltet utenfor kysten av Nordland er viktig for norsk petroleumsvirksomhet. Norne blir den første utbyggingen utenfor kysten av Nord-Norge.

Dere er selvsagt opptatt av hvor driftsorganisasjonen skal plasseres, og det er naturlig at dere trekker fram Bodø i den sammenheng. Dette er et spørsmål som trenger videre utredning før endelig stedsvalg treffes. Det er mye som skal på plass før en slik beslutning skal tas. Når det gjelder forsyningsbase, har Finn Kristensen ved flere anledninger fremholdt at basene på Helgeland samlet sett ser ut til å være det beste alternativet. Det er også Regjeringens oppfatning.

Den endelige avgjørelsen om dette vil bli tatt i Stortinget.

Landbruket betyr også mye for landsdelen. Ikke noe er mer misvisende enn at Arbeiderpartiet og Høyre står for den samme landbrukspolitikken. Det Arbeiderpartiet i virkeligheten har oppnådd er å få til en inntektsfordeling innenfor landbruket som også har betydd en styrking av distriktsjordbruket. Mens en kornbonde på Østlandet i 1985 tjente dobbelt så mye som gjennomsnittet i landbruket, ligger han nå på gjennomsnittet. Samtidig er melkeprodusentene på Vestlandet og i Nord-Norge løftet opp fra 70 - 80 prosent av landsgjennomsnittet til over 100 prosent.

Samtidig med dette er norsk landbruk blitt mer robust. Omkostningene er gått ned og vi står bedre rustet til å møte den økende internasjonale konkurransen vi uansett vil møte i framtida.

*

Det er 4 dager igjen til valgdagen. Da er det minst 6 gode grunner for å stemme Arbeiderpartiet.

Grunn nr. 1 er at vi har fått Norge på rett kjøll igjen. I 1986 gikk Norge med stort underskudd - i dag har vi stort overskudd.

Grunn nr. 2 er at renta er lavere enn i nesten alle andre europeiske land. En tung økonomisk byrde er lettet for mange familier og bedrifter. Fortsatt lav rente krever stø kurs.

Grunn nr. 3 er at vi har prisene under kontroll. Den fordelene skal vi ta vare på. Da trenger vi ingen nye eksperimenter, men et godt inntektspolitsk samarbeid.

Grunn nr. 4 er at vi vil bruke de fordelene som nå er skapt til å få flere ledige i arbeid og løse velferdssamfunnets oppgaver. OECD spår at Norge som eneste land i Europa vil få en nedgang i ledigheten neste år.

Grunn nr. 5 er at vi respekterer resultatet av en folkeavstemning om EF. Alle våre representanter vil bøye seg for et flertall i folket.

Grunn nr. 6 er at Arbeiderpartiet skal føre Arbeiderpartipolitikk. Vi fører verken Høyre- eller SV-politikk. Det er Arbeiderpartiets politikk som gir resultater.

Så er det en god grunn for ikke å stemme Arbeiderpartiet. Hvis du mener Norge nå trenger en helt annen kurs, bør du ikke stemme Arbeiderpartiet. For vi vil fortsette den kursen vi har lagt.

Vi er på rett vei. Skal vi klare veien videre og bekjempe ledigheten og sikre velferden er det ikke plass for

eksperimenter. Meningsmålingene peker den rette veien for oss. Her i Nordland er ungdomskandidaten nesten inne. Men ingen ting kan tas for gitt. Vi må alle stå på fram til valgdagen.

Lykke til og godt valg!